

Místní národní výbor Branka
(1934) 1945 – 1950

Inventář

Číslo EL NAD: 292
Evidenční číslo pomůcky: 66

Obsah

Úvod.....	3-6
I. Vývoj původce archivního souboru.....	3-5
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	5
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	5-6
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	6
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	6
Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury.....	7
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	8
Inventární seznam.....	9-10

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Původcem fondu je Místní správní komise Jalový Dvůr, Místní národní výbor Jalový Dvůr a po změně názvu obce v roce 1950 Místní národní výbor Branka vyvíjející svou činnost od 5. září 1945 do prosince roku 1950. Obec Jalový Dvůr (Branka) spadala po roce 1945 do politického okresu Tachov. Na základě reformy provedené zákonem č. 280/1948 Sb. o krajském zřízení byl od 1. ledna 1949 zřízen Kraj Plzeňský, jehož součástí se stala i obec Jalový Dvůr (Branka).

Podle vládního nařízení č. 4/1945 Sb. o volbě a pravomoci národních výborů, částečně pozměněného vládním nařízením č. 44/1945 Sb. o rozsahu působnosti národních výborů, se v každé obci měl ustavit místní národní výbor. Jejich vnitřní složení pravomoci, hospodaření, vedení a podepisování některých druhů písemností určovala Směrnice ministerstva vnitra č. 6 ze dne 19. května 1945 uveřejněná v Úředním listu Československé republiky a navazující Prozatímní organizační řád místních národních výborů z roku 1947. Tyto dokumenty rozlišovaly národní výbory na volený sbor složený z členů národního výboru, jeho složky (rada, předseda, referenti, komise) a úřad národního výboru.

Pro dočasnou správu obcí, kde pro převážnou většinu obyvatelstva státně nespolehlivého, tj. zejména v pohraničí, nemohl být ustaven místní národní výbor, byly jmenovány okresními národními výbory, resp. okresními správními komisemi místní správní komise, jejichž pravomoci byly stejné jako pravomoci místních národních výborů. Místní správní komise měly mít 3 až 6 jmenovaných členů, rovněž předseda místní správní komise byl jmenován, nikoliv volen.

Původní název obce Branka byl Jalový Dvůr (něm. Galtenhof). Ale již v roce 1948 ONV v Tachově podal žádost na Ministerstvo vnitra v Praze o přejmenování obce na jméno Branka z těchto důvodů: obec Jalový Dvůr v okrese Tachov spadala pod poštovní úřad Planá u Mar. Lázní a v okrese Planá u Mar. Lázní byla také obec se jménem Jalový Dvůr (něm. Galtenstallung), tudíž neustále docházelo k záměně obou obcí a to nejen při doručování pošty. Na základě této situace rovněž místní správní komise doporučila změnu názvu na Branka (něm. Thörl), což byl název hájovny, místní části Jalového Dvora. K přejmenování obce ve skutečnosti došlo až na podzim roku 1950.

Okresní správní komise v Tachově jmenovala ve dnech 5. - 6. září 1945 Místní správní komisi pro obec Jalový Dvůr v tomto složení: předseda Adolf Brejcha (vrchní resp. fin. strážce), místopředseda Jan Mertlík (vrchní resp. fin. strážce), člen MSK Anna Poláčková (učitelka) a dodatečně v říjnu 1945 další člen MSK František Hrdlička (technický úředník).

MSK v tomto složení pracovala jen velmi krátkou dobu, neboť předseda Adolf Brejcha byl přeložen, a tak OSK v Tachově dne 3. prosince 1945 jmenovala nové zástupce do MSK: předseda Václav Poláček a členové František Hrdlička, František Volek, Karel Kopelent. Členové František Volek a Karel Kopelent však ještě též měsíc zažádali o zproštění členství v MSK z důvodu nemoci a neschopnosti zvládnout všechny úkoly. Tak opět OSK jmenovala v lednu 1946 nové členy MSK a to: Ludvíka Ungra, Vojtěcha Šrámka a Josefa Kůse. Ani toto složení MSK nevydrželo dlouho a v červnu 1946 podal předseda Václav Poláček rezignaci na funkci a taktéž Ludvík Unger rezignoval. Noví členové MSK byli jmenováni 15. července 1946 ve složení: předseda Josef Kůs, členové Otto Dejmek, J. Šamberk, Emil Kubernát, Karel Kopelent a Alois Svoboda. Ani tato situace v obci zřejmě nevyhovovala, neboť k další

změně došlo již 9. srpna 1946, kdy ONV v Tachově jmenoval opět nové zástupce do MSK v tomto složení: předseda Jan Hornych a členové Karel Kopelent, Václav Poláček, Josef Kůs, Otto Dejmek, Alois Svoboda. MSK pracovala i přes některé další změny jejich členů do 9. května 1947, kdy rezignoval předseda Jan Hornych a na jeho místo byl zvolen František Burian, který byl následně 4. června 1947 ONV jmenován. V krátké době došlo opět k rezignaci některých členů MSK na jejichž místa byli postupně jmenováni náhradníci.

K výrazné změně došlo po únoru 1948 a MAV v Jalovém Dvoře jednohlasně schválil dne 29. března členy KSČ do MSK v tomto složení: předseda František Burian, místopředseda Václav Poláček a členové Karel Cejp, Alois Svoboda, Josef Kůs, Vilém Balšán. Přesto situace v obci nebyla stabilizována a i nadále docházelo k změnám členů MSK, pouze předseda František Burian zastával funkci až do února 1949. Dne 20. února 1949 se MO KSČ v Jalovém Dvoře usnesla na odvolání stávající MSK a současně navrhla ONV nové členy ke schválení. Zároveň podali žádost o změnu MSK na MNV, neboť při volbách v roce 1948 bylo v obci 74 právoplatných voličů. Dne 28. března 1949 na ustavující schůzi nových členů MSK byl zvolen předsedou Jan Hornych, místopředsedou a pokladníkem Josef Kůs, bytovým referentem František Volek, zásobovacím referentem Ludvík Elhenický, policejním referentem Otto Dejmek, zemědělským referentem Josef Schamberger.

Ani toto složení MSK nevydrželo déle než pár měsíců a 9. října 1949 MAV NF oznámil reorganizaci MSK v důsledku odchodu některých členů na nová pracoviště. Zároveň navrhl na předsedu Josefa Kůse a členy Františka Buriana, Josefa Kartáka, Ludvíka Elhenického, Jaroslava Glozu. Ještě týž měsíc odstoupil z funkce předsedy MSK ze služebních důvodů Josef Kůs a na jeho místo byl jmenován štsm. SNB v Jalovém Dvoře Karel Kreipl.

Obec Jalový Dvůr proto, že se nacházela v blízkosti státních hranic, nebyla dostatečně osidlována, tudíž nebylo mnoho občanů, kteří by byli schopni a ochotni v MSK pracovat. Agendu MSK často vedli příslušníci SNB pohraničního útvaru, kteří v obci sice pracovali, ale byli často přerazováni na jiná působiště, a proto docházelo k neustálým změnám ve složení MSK.

V době, kdy došlo k přeměně MSK na MNV, vedl MSK Oldřich Zita, o kterém není z dochovaných písemností jasné kdy do funkce nastoupil. Přeměna na MNV proběhla podle § 27 odst. 1, vládního nařízení č. 14/1950 ze dne 28. února 1950 o organizaci místních národních výborů. Návrh na reorganizaci MNV podal MAV NF 3. června 1950. Dne 24. června 1950 byla svolána ustavující schůze nově zvoleného MNV Jalový Dvůr na níž byli zvoleni: předsedkyně Růžena Elhenická, náměstek předsedkyně Oldřich Zita, finanční referent Jan Procházka, školský referent Josef Kůs, vyživovací referent František Sadílek. Také došlo k volbě jednotlivých komisí: finanční komise s předsedou Františkem Markem, zemědělská komise s předsedou Oldřichem Zitou, mimořádná vyživovací komise s předsedou Ludvíkem Elhenickým a osvětová komise s předsedou Ambrožem Savkem.

Činnost MNV v Jalovém Dvoře v novém složení však netrvala dlouho. Vzhledem k tomu, že se předsedkyně MNV Růžena Elhenická koncem roku 1950 odstěhovala z obce a pro funkci předsedy nebyl nalezen žádný jiný nástupce, bylo navrženo, aby obec Jalový Dvůr byla sloučena s některou z okolních obcí. V úvahu přicházely Obora, Lučina a Halže. ONV v Tachově pověřil dne 14. prosince 1950 Andělu Mičkovou vedením agendy místního národního výboru v Brance (došlo k přejmenování názvu obce) do doby, než bude převzat MNV v Halži. Tato zpráva je také poslední, která ještě zmiňuje samostatný MNV Branka.

Až do roku 1953 byla obec Branka spravována MNV v Halži, se kterou však neměla

společnou hranici, neboť mezi katastrálními územími Halže a Branka leželo k.ú. Výšina spravované MNV v Oboře. Ani v obci Branka ani v obci Výšina nebylo možné utvořit samostatný MNV. Po složitém jednání bylo nakonec rozhodnuto sloučit obce Branku a Výšinu s obcí Obora s účinností od 1. července 1953. Toto sloučení bylo uskutečněno výměrem ONV v Tachově ze dne 12. června 1953 na jehož základě se obec Branka (i obec Výšina) stala osadou obce Obora. Avšak při územní reorganizaci okresu Tachov provedené k 12. červnu, resp. 1. červenci 1960, připadla osada Branka (i s osadou Výšina) definitivně k obci Halže.

Předsedové MSK a MNV v Brance v letech 1945 – 1950

jméno předsedy	ve funkci od	ve funkci do
Adolf Brejcha	5.9. 1945	listopad 1945 (MSK)
Václav Poláček	3.12. 1945	červen 1946 (MSK)
Josef Kůs	15.7. 1946	8.8. 1946 (MSK)
Jan Horných	9.8. 1946	9.5. 1947 (MSK)
František Burian	4.6. 1947	20.2. 1949 (MSK)
Jan Horných	28.3. 1949	9.10. 1949 (MSK)
Josef Kůs	9.10. 1949	říjen 1949 (MSK)
Karel Kreipl	listopad 1949	1950? (MSK)
Oldřich Zita	1950?	červen 1950 (MSK)
Růžena Elhenická	24.6. 1950	prosinec 1950 (MNV)

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Písemnosti MNV Branka nebyly do archivu nikdy protokolárně předávány. Původně byly uloženy ve spisovně jmenovaného MNV Branka, po jeho zrušení patrně nastoupily pouť po spisovných nástupnických MNV Obora a Halže, při níž se většina materiálu ztratila či byla zničena. V roce 1979 byla část fondu vytríděna z materiálů ONV Tachov. Konkrétně se jednalo o knihu zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva a místní správní komise z let 1934 – 1949 a torzo spisového materiálu z let 1930 – 1949. Tyto písemnosti byly evidovány na EL JAF č. 292 – Místní národní výbor Jalový Dvůr (ve skutečnosti EL JAF dokumentoval pouze písemnosti MSK Jalový Dvůr). Při revizi fondů v roce 2000 byl nalezen podací protokol MNV Branka z let 1946 – 1950 a byl založen nový fond EL JAF 772. Posledním přírůstkem byla 19. listopadu 2002 (č. přírůstku 22/02) předaná kronika obce Branka z let 1958 – 1963, která byla rovněž přiřazena k tomuto fondu.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, byl fond původně evidován na dvou EL NAD č. 292 a 772. Při jeho inventarizaci a po dohledání správních dějin obce bylo rozhodnuto oba fondy sloučit a později založený EL NAD 772 zrušit. Tím pádem došlo k přejmenování

původního EL NAD 292 z MNV Jalový Dvůr na MNV Branka (viz též kapitola I.).

Rovněž bylo rozhodnuto (viz dopis ředitele SOA v Plzni ve věci Posouzení archivních pomůcek čj. SOAP/090-0648/2006) z archivního souboru přesunout do nově založeného archivního souboru AO Jalový Dvůr torzo písemností Obecního úřadu Jalový Dvůr, které vznikly před rokem 1945 a MSK Jalový Dvůr na ně již nenavazovala. Konkrétně se jedná o stavební záležitosti z let 1932 – 1944 a kupní smlouvy pozemků a nemovitostí z let 1930 – 1941.

V archivním souboru MNV Branka byla naopak ponechána kniha zápisů ze schůzí Obecního úřadu Jalový Dvůr vedená v letech 1934 – 1943, v níž pokračovala MSK Jalový Dvůr v letech 1945 – 1949.

Od fondu byla také oddělena kronika obce Branka z let 1958 – 1963, která sice byla psána pouze pro tuto lokalitu, ale provenienčně náleží do archivního souboru MNV Halže (EL NAD 456), kam byla přesunuta.

Fond byl uspořádán podle Návrhu metodického návodu pro uspořádání a inventarizaci archivních fondů místních národních výborů vydaného Archivní správou Ministerstva vnitra ČR. Vzhledem k velmi nepatrnému počtu spisů nebyly tyto rozdělovány do jednotlivých skupin podle tohoto návodu.

Fyzický stav archivního souboru je dobrý.

Dochované archiválie jsou I. a II. kategorie.

Jazykem archivního souboru je čeština a němčina.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

I když celkový rozsah fondu není velký (pouze 0,15 bm), jsou mezi dochovanými archiváliemi cenné jednotliviny. Nejdůležitější jsou dochovaná kniha zápisů ze schůzí ObÚ a MSK (inv. č. 1) a podací protokol MSK a MNV (inv. č. 2) umožňující nahlédnout do fungování příhraniční místní správní komise ve vylidňující se obci. V kombinaci s písemnostmi ONV Tachov (zejména sign. I/21) mohou dochované archiválie podat obraz obce, která balancovala mezi zánikem a stagnací. Další materiály k dějinám obce pak lze dohledat ve fondu MNV Halže (kronika obce, jednotná evidence půdy aj.), který Branku spravoval po roce 1960.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a vyhotovení pomůcky

Fond MNV Branka uspořádala a inventární pomůcku sestavila Jana Zímová v květnu a červnu 2006 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově dne 9. června 2006

Jana Zímová

Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury

Jan Janák-Zdeňka Hledíková-Jan Dobeš, Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost, Praha 2005

Sbírka zákonů republiky Československé – ročníky 1949, 1950, 1954

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé – ročník 1945, 1948

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. I/21/J 1 Obecní záležitosti jednotlivých obcí - Jalový Dvůr (Branka) 1945 – 1950

SOkA Tachov, Okresní národní výbor Tachov, sign. 604/1 Slučování obcí a změny hranic obcí 1952 – 1989

Úřední list Československé republiky – ročníky 1945, 1954

Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk

fin. – finanční

k.ú. – katastrální území

KSČ – Komunistická strana Československa

MAV NF – místní akční výbor národní fronty

MNV – místní národní výbor

MO KSČ – místní organizace Komunistické strany Československa

MSK – místní správní komise

NV – národní výbor

ONV – okresní národní výbor

OSK – okresní správní komise

ObÚ – obecní úřad

resp. – respicient

SNB – sbor národní bezpečnosti

štsm. – štábní strážmistr

Inventární seznam

Úřední knihy

1	Kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva a místní správní komise	(1934) 1945 – 1949	K 1

Spisový materiál

a) Registrturní pomůcky

2	Podací protokol	1946 – 1950	R 1

b) Spisy

3	Organizace činnosti NV (vyhlášky, směrnice, organizace správy v pohraničních obcích)	1946 – 1949	N 1
4	Požární ochrana obce	1948	N 1
5	Evidence obyvatel (vyhoštění z obce)	1946	N 1
6	Státní občanství (žádost o vydání osvědčení státní a národní spolehlivosti, šetření národní spolehlivosti)	1947	N 1
7	Evidence a správa majetku (národní správa, vyúčtování konfiskovaného majetku)	1947 – 1948	N 1
8	Finanční hospodaření (rozpočet na rok 1947)	1947	N 1
9	Územní plánování a výstavba (výškové měření v obci, oprava telekomunikační přípojky)	1946 – 1948	N 1
10	Místní hospodářství (živnosti, majetkové převody, žádost o přidělení turbíny)	1947	N 1
11	Pozemková reforma (revize první pozemkové reformy, zahájení přidělového řízení)	1948	N 1

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Místní národní výbor Branka
Značka archivního souboru:	MNV Branka
Časový rozsah:	(1934) 1945 – 1950
Počet evidenčních jednotek:	3 (1 podací protokol, 1 úřední kniha, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	11
Rozsah bm:	0,15 (0,03 podací protokol, 0,04 úřední kniha, 0,08 karton)
Stav ke dni:	9. června 2006
Archivní soubor zpracoval(a):	Jana Zímová
Pomůcku sestavil(a):	Jana Zímová
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	6
Pomůcku schválila:	PhDr. Markéta Novotná